

„A SZAKMA SZERETETE ÁLTALÁBAN MEGHOZZA GYÜMÖLCSÉT”

Interjú Kurdi Máriával

Kurdi Mária irodalomtörténész, az MTA doktora. Több mint négy évtizedig oktatott a Pécsi Tudományegyetem Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszékén (illetve annak elődein), melynek tanszékvezetője is volt. 2017-ben vonult nyugdíjba, de professor emeritaként továbbra is jelen van a tanszék életében: az Irlandisztika Kutatóközpont vezetője, valamint a *Focus: Papers in English Literary and Cultural Studies* tudományos folyóirat főszerkesztője. Kutatási szakterülete a modern angol nyelvű dráma fejlődése és elmélete, az angol nyelvű ír irodalom és kulturális háttere, valamint az ír színház és drámairodalom. Hét saját szerzőségű könyvvel, számos szerkesztett kötetrel és számtalan tanulmánnyal gazdagította a szakirodalmat. 2021-ben jelent meg a *John Millington Synge. Az ír modernség* drámaírója című monográfiája a Kronosz Kiadó gondozásában a SziTu – Színházstudományi Kiskönyvtár könyvsorozatban, valamint 2022-ben társszerkesztőjét publikálta az „*I love craft, I love the word*”: *The Theatre of Deirdre Kinahan* című kötetét a Peter Lang kiadónál. Ezen kötetek megjelenése adta beszélgetésünk apropóját.

Professzor Asszony, hogyan kerültél a PTE BTK-ra?

1970-ben diplomáztam a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen magyar-angol szakon. Ugyanazon év szeptemberében kezdtem pályámat a pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban, ahol két évig tanítottam, majd egy évig gyesen voltam. 1973-ban meghívással kerültem intézményünk akkori elődjére, a Pécsi Tanárképző Főiskolára, s az Angol Tanszéken főiskolai tanársegéd beosztásban kezdtem dolgozni. Kis tanszék voltunk, a diákok négy évfolyamon tanultak. Kezdetben nyelvgya-

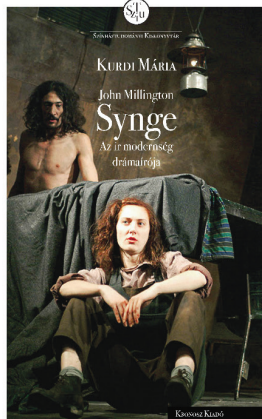
korlati órákat és irodalmi szemináriumokat tartottam, majd teljes óraszámban az irodalom, főként az amerikai irodalom oktatásával bízott meg a tanszék. 1982-től egyetemi szintű képzés kezdődött az intézményben, többek között az angol szakon is. Egyetemi adjunktusi, majd úgy tíz év múlva (a kandidátusi fokozat megszerzése után) docensi beosztást kaptam a Janus Pannonius Tudományegyetem Angol Tanszékén. Akkor ezt a szép nevet viselte az egyetem 2000-ig, amikor is megtörtént a többi pécsi felsőoktatási intézménnyel való integráció, és a név a maira változott: Pécsi Tudományegyetem. 1998-ban tanszékünk három részre osztozott, én az Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszéken folytattam a munkámat. Némi büszkeséggel mondom, hogy ezt a nevet az én javaslatomra adták a tanszéknek. 2002-ben kaptam egyetemi tanári ki nevezést. 2017-ben, hetven éves koromban mentem nyugdíjba, tehát tulajdonképpen 1973 és 2017 között, negyvennégy évig ugyanabban az intézményben dolgoztam, melynek neve az idők során többször változott. Nyugdíjazásom után professor emerita címre érdemesítettek, így az egyetemmel továbbra is kapcsolatban vagyok.

Melyek voltak a tudomány- és oktatásszervezési munkád legfontosabb állomásai, fordulópontjai?

Az oktatásszervezési munkával kezdeném. 1985-től 1988-ig tanszékvezető helyettesi megbízásom volt; akkori tanszékvezetőnk egyre több intéz-nivalót bízott rám, mert észlelte, hogy lelkiismeretesen próbálok mindenféle munkát elvégezni. 1988 és 1989 között megbízott tanszékvezetőként működtem, majd 1990-től néhány évig az orosz-tanári átképzés tanszéki koordinálójának feladatát láttam el. Ismeretes, hogy a rendszerváltással az orosz nyelv megszűnt kötelezően oktatott tantárgy lenni, s a tanárok egy része állami támogatással

angol vagy más nyugati nyelvszakos átképzésben részesült. Tulajdonképpen jó volt velük együtt dolgozni ebben a programban, hiszen felnőttként felelősségteljesen álltak hozzá a folyamathoz, s igyekeztek jól megfelelni a követelményeknek. 1994-től 1997-ig tanszékvezetői kinevezést kaptam az akkor még egységes Angol Tanszék élére. Az oktatói gárda külföldi vendégtanárokkal egészült ki és több száz diákot oktattunk, így elég bonyolult feladat volt minden problémára odafigyelni, és a nehéz helyzeteket is megoldani. 2004-2014 között ismét tanszékvezető lettem, most már az Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszékén. Soha nem aspiráltam vezetői posztra, ám az élet mégis úgy hozta, hogy nem tudtam az ilyen megbízások elől kitérni. A lineáris képzés országos bevezetéséhez csatlakozva intézményünk pályázatot nyújtott be az anglisztika BA program indítására, a program szakfelelőse én voltam, néhány év múlva pedig az anglisztika MA program szakfelelősi teendőit is rám bízta. Ennyi mindent nem lehet kisebb-nagyobb konfliktusok nélkül csinálni, általában próbáltam egyensúlyt teremteni a különböző érdekek között. A két szakfelelősséget a nyugdíjazáshoz közeledve adtam át kollégáimnak.

A tudományos szervezés területén először is azt említtem meg, hogy 1998-ban megalapítottam a *FOCUS: Papers in English Literary and Cultural Studies* című kétévenként megjelenő periodikát, amely ma is működik (éppen megújulás előtt áll), és az MTA I. Bizottsága hivatalosan tudományos kiadványnak ismeri el. Az egyes számokat általában más-más kollégák szerkesztik, akiket igyekszem a szerkesztési munka rejtelseibe beavatni, úgy érzem, többnyire sikerrel. Számos belföldi és külföldi kolléga publikált a periodikában, s nem egy számról recenzió jelent meg. Az 1990-es évek végétől több mint egy évtizeden át a Pécsi Akadémiai Bizottság Anglisztikai Munkabizottságának elnöki tisztét töltöttem be. Érdekes feladat volt: előadások, konferenciák szervezését jelentette elsősorban. 2001. januárban igen nagy megtisztetés ért, a Magyar Anglisztikai Társaság elnökévé választottak. Két cikluson át voltam elnök, 2005. januárig. Ennek a megbízatásnak a legszebb pillanatai azok voltak, amikor a konferenciákon bejelentettem a bizottság döntését és átadtam az abban az évben esedékes Országgh László-díjakat; örültem

a díjazottakkal együtt, ünnepeltük tudományterületünk kiválóságait. 2007-ben megalapítottam az Irlandisztika Kutatóközpontot, melynek tagjai az irlandisztikához (is) kötődő tudományos munkát végeznek és publikálnak a területen. A 2021-es év eseményeiről és eredményeiről a *Nexus* jelen számában található összefoglalóm. 2012-ben *Inquiries into English and American Studies* címmel egy nyelvész kollégával társszerkesztésben intézeti könyvsorozatot alapítottam, melyben eddig hat kötet jelent meg.

Nemrégiben jelent meg önálló köteted *John Millington Synge. Az ír modernség drámaírója* címmel, valamint társszerkesztője vagy a Peter Lang kiadónál megjelent *"I Love Craft. I Love the Word": The Theatre of Deirdre Kinahan* című könyvnek, melyek az ír irodalom- és színháztörténetet gazdagítják.

Miről szólnak a könyvek, és kiknek ajánlod ezeket?

A Synge-ről szóló könyv monográfia, s mint ilyen, az első Magyarországon. Synge műveket gyakran játszanak magyar színházak, ennek megfelelően monográfiám célja, hogy Synge-et és kulturális beágyazottságát a gyarmati közegben születő és sajátosan fejlődő ír modernizmus főbb vonásaival együtt alaposabban megismertessem az érdeklődőkkel. Ajánlom tehát mind a színháztudomány kutatóinak, mind a tanároknak és diákoknak a képzési struktúra különböző szintjein, továbbá a színházi világ képviselőinek, rendezőknek és színészeknek, valamint a drámákat szívesen olvasó és néző közönségnek. A Kinahanról szóló könyvvel más a helyzet; mivel angol nyelvű, és a szerzőt nem ismerik a magyar színházlátogatók, bár remélem, hogy ez hamarosan változni fog, tekintve az író, Deirdre Kinahan növekvő nemzetközi hírnevét. Így ez a tanulmánykötet jelenleg még elsősorban külföldi érdeklődésre számít: Írországból, az Egyesült Királyságból és az Egyesült Államokból lesz valószínűleg közönsége és remélhetőleg sikere. Mindenesetre ajánlom az angolul olvasó magyar szakmabelieknek is.

Mik a további terveid, milyen témával szeretnél foglalkozni a jövőben?

Erre az évre már be vagyok „táblázva”, hogy úgy mondjam. Mostanában fejezem be egy angol nyelvű tanulmánykötet szerkesztését a debreceni *HJEAS* könyvsorozata számára. Témája az életkor, az öregedés és az öregség, öregek sztereotipizálása a kortárs angol nyelvű irodalomban és színházban. Talán a társadalmak elöregedése miatt újabban sokan foglalkoznak ezzel a kérdéskörrel, fiatal és középkorú szakmabeliek is, nem csak idősek. A kötet a *HJEAS* folyóiratban 2020 során megjelent, szerkesztett tematikus blokkom eredetileg öt tanulmányán alapszik, ezek mellé bevettem hét másik írást is. A kötet bevezetőjét hamarosan esedékes tető alá hoznom. Ezenkívül két tanulmány megírását ígértem folyóiratoknak, és négy recenzió elkészítése is vár rám. Szeretném továbbá lefordítani az amerikai színháztudós, Marvin Carlson *The Haunted Stage: The Theatre as Memory Machine* című könyvét, melynek egy fejezetét már korábban lefordítottam, s a magyar nyelvű, válogatott Carlson-kötetben meg is jelent. Ez a munka alighanem áthúzódik a következő évre, miként az is, hogy a Palgrave Macmillan londoni kiadóhoz könyvtervezetet kívánok benyújtani szintén az ír színház téma-

körében. Szóval bőven vannak feladataim és terveim a tudományos munka területén, arról nem is beszélve, hogy magyar és nemzetközi felkérések valami megírására, lektorálására, bírálatára váratlanul is jönnek. Ezt egyáltalán nem panaszképpen mondom, hálás vagyok, hogy számotartanak az irodalom- és színháztudományi szakma világában.

Mivel töltöd mostanában legszívesebben a szabadidődet?

Külföldi útjaim mindig hatalmas élményt jelentettek számomra. Ötször jártam az Egyesült Államokban, s összeszámolni sem tudom, hányszor Írországból és Nagy Britanniából, de ezeken kívül is eljutottam még jó néhány országba. Ha igaz, hogy véget ért a világjárvány (?), szeretnék még utazni, elsősorban ír városokba.

A kérdéshez visszatérve azt kell mondanom, hogy nincs jól meghatározható szabadidős tevékenységem. Kikapcsolódásra azonban időnként szükségem van, mint mindenkinek, ilyenkor sétálok, szobabiciklizem, zenét hallgatok vagy verseket olvasok. Szeretek természetfilmekbe belenézni: elképesztő, micsoda színes és gyönyörködtető élővilág van (még) a szárazföldön és a tengerek mélyén egyaránt. Néhány éve hangyák jelentek meg a konyhámban és az előszobában, mondhatom nem nagy öröömre. Az interneten sürgősen utánaolvastam, kikkel is állok szemben. Megdöbbsenem, micsoda szervezett és fegyelmezett „társadalomban” élnek a hangyák, s például hogyan, mintegy ősi recept alapján készítik el és tárolják az élelmüket. Ösztöneik vezérlik őket, persze, de akkor is hihetetlen, mire képesek. Mindennek ellenére bevallom, igyekeztem megszabadulni tőlük.

Mit tanácsolnál a bölcsészkar fiatal oktatóinak?

Érezzék át, milyen szép és kreatív munka a miénk, egyetemi oktatóké! Mennyi értékkel gazdagodunk az évek során, hiszen állandóan tanulunk, képezzük magunkat, sok emberrel találkozunk és számos intellektuális és érzelmi hatás ér minket. Amikor a fiatal kollégák lesújtónak látszó kritikát kapnak, vagy kudarcot élnek át, ne csüggedjenek, inkább vértéződjenek fel a gondolattal, hogy ilyen bárkivel, bármikor előfordulhat, és ha kell, újra vágjanak neki a feladatnak. A szakma szeretete általában meghozza gyümölcsét.

Az interjút készítette: Szélpál Livia
Fotó: Mánfai György